

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Operacja pn. „Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027”

Tytuł wykładu:

**„Definicja aktywnego rolnika w ujęciu krajowym i europejskim
a możliwości korzystania z działań przewidywanych
w Planie Strategicznym dla WPR 2023-2027”**

Autor: prof. dr. hab. Walenty Poczta

29-30.09.2022, Zegrze

Instytucja odpowiedzialna za treść: Krajowa Rada Izb Rolniczych

Plan

1. Definicja aktywnego rolnika
2. Płatności bezpośrednie przewidziane w Planie Strategicznym dla rolników,
3. Płatności podstawowe, uzupełniające redystrybucyjne, uzupełniające dla młodych rolników, ekoschematy, płatności związane z produkcją.
4. Możliwości działań dofinansowanych z II filara WPR dla aktywnych rolników.
5. Wnioski

Podstawa prawna definiowania „aktywnego rolnika”

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013

Definicje z „Rozporządzenia ...”

„**Rolnik**” oznacza osobę fizyczną lub prawną bądź grupę osób fizycznych lub prawnych ... które prowadzą ***działalność rolniczą*** określoną przez państwa członkowskie zgodnie z art. 4 ust. 2 niniejszego rozporządzenia; (art. 3 ust. 1)

Definicje z „Rozporządzenia ...”

Państwa członkowskie określają w swoich planach strategicznych WPR definicje „**działalności rolniczej**”, „użytków rolnych”, „**kwalifikującego się hektara**”, „**rolnika aktywnego zawodowo**”, „**młodego rolnika**” i „**nowego rolnika**”, jak również odpowiednie warunki **zgodnie z niniejszym artykułem**. (art. 4, ust. 1)

Definicje z „Rozporządzenia ...”

„Działalność rolnicza” definiuje się w taki sposób, aby oznaczała działalność umożliwiającą przyczynianie się do **dostarczania dóbr prywatnych i publicznych** poprzez **co najmniej jedno z poniższych działań**:

a) **wytwarzanie produktów rolnych** obejmujące działania takie jak **chów zwierząt lub uprawa**, w tym w drodze użytkowania torfowisk – przy czym produkty rolne oznaczają produkty wymienione w załączniku I do TFUE, z wyjątkiem produktów rybołówstwa – a także bawełnę i zagajniki o krótkiej rotacji;

b) **utrzymywanie użytków rolnych w stanie**, dzięki któremu **nadają się one do wypasu lub uprawy**, bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych wykraczających poza użycie zwykłych metod rolniczych i zwykłego sprzętu rolniczego. (art. 4 ust. 2)

Definicje z „Rozporządzenia ...”

„Rolnika aktywnego zawodowo” definiuje się w taki sposób, aby zagwarantować, że *wsparcie będzie przyznawane wyłącznie osobom fizycznym lub prawnym bądź grupom osób fizycznych lub prawnych prowadzącym działalność rolniczą na co najmniej minimalnym poziomie*, przy czym niekoniecznie ze wsparcia należy wykluczyć rolników prowadzących działalność rolniczą i nierolniczą lub rolników prowadzących działalność rolniczą w niepełnym wymiarze godzin. (art. 4 ust. 5)

Definicje z „Rozporządzenia ...”

Określając, kto jest „rolnikiem aktywnym zawodowo”, *państwa członkowskie stosują obiektywne i niedyskryminujące kryteria*, takie jak:

- badanie dochodów,
- *nakłady* pracy w gospodarstwie, *przedmiot działalności* przedsiębiorstwa oraz włączenie działalności rolniczej tych osób do *rejestrów* krajowych lub regionalnych.

Kryteria takie mogą zostać wprowadzone w jednej lub kilku formach wybranych przez państwa członkowskie, w tym w formie **wykazu negatywnego** wykluczającego uznanie rolnika za rolnika aktywnego zawodowo.

Jeżeli państwa członkowskie *uznają za rolników aktywnych zawodowo* tych rolników, którzy w poprzednim roku nie *otrzymali płatności bezpośrednich* przekraczających określoną kwotę, kwota ta *nie może być wyższa niż 5 000 EUR*. (art. 4 ust. 5)

PS WPR dla Polski

Rolnik jest uznawany za aktywnego, jeżeli nie prowadzi żadnej z działalności wymienionej na negatywnej liście albo jeżeli:

- w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG) działalność rolnicza tego rolnika została wskazana jako główna, lub
- dokumenty z KRS lub REGON potwierdzają, że wykonywana przez rolnika działalność rolnicza stanowi główną działalność gospodarczą, lub
- udokumentuje, że:
 - jego przychód z działalności rolniczej stanowi co najmniej 1/3 całego przychodu w gospodarstwie, lub
 - roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5% całości przychodów z działalności pozarolniczej.

PS WPR dla Polski

Obowiązuje decyzja o stosowaniu wykazu negatywnego działalności pozarolniczej jako narzędzia uzupełniającego

Za rolników nieaktywnych co do zasady uznawane będą podmioty:

- administrujące portami lotniczymi,
- administrujące wodociągami,
- administrujące trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi,
- świadczące usługi przewozu kolejowego,
- świadczące usługi w zakresie obrotu nieruchomościami.

PS WPR dla Polski

Obowiązuje decyzja o ustaleniu kwoty płatności bezpośrednich nie wyższej niż 5 000 EUR, w ramach której rolnicy są w każdym przypadku uznawani za „rolników aktywnych zawodowo”.

Uzasadnienie w PS WPR:

„Zaproponowana wysokość progu *pozwoli na wyeliminowanie ze wsparcia podmiotów, które dysponując znacznymi arealami ziemi rolnej nie zajmują się produkcją rolniczą*. Zjawisko to nie sprzyja prawidłowej dystrybucji środków finansowych w ramach wsparcia bezpośredniego, którego zasadniczym celem jest wsparcie dochodów rolników. *Największe ryzyko pobierania płatności przez osoby niezajmujące się produkcją rolną dotyczy w szczególności dużych podmiotów, które posiadając znaczne zasoby ziemi osiągają wysokie przychody z tego tytułu*. Z tego względu działania związane z badaniem aktywności rolniczej proponuje się ograniczyć jedynie do gospodarstw największych. W pozostałych przypadkach efekty stosowania tego mechanizmu byłyby niewspółmiernie małe do poniesionych nakładów administracyjnych. Jest to bowiem instrument o wysokim poziomie skomplikowania pod względem procesu weryfikacji”.

Kryteria w PS WPR w krajach UE

Kryteria	Kraje – PS WPR
Ustalenie definicji rolnika aktywnego jest wpisanie do oficjalnych rejestrów (ubezpieczenie społeczne, rejestr gospodarstw rolnych, VAT);	Wszystkie kraje członkowskie
Zastosowanie wykazu negatywnego	10 PS (Hiszpania, Belgia-Walonia, Francja (tylko terytoria zamorskie), Chorwacja, Węgry, Litwa, Malta, Polska, Rumunia, Słowenia)
Ustalenie poziomu płatności nie przekraczających określonej kwoty (najczęściej na poziomie 5 000 EUR w poprzednim roku), poniżej której rolnicy są uznawani za „rolników aktywnych zawodowo”	20 PS (Austria, Belgia -Walonia, Bułgaria, Cypr, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Finlandia, Chorwacja, Węgry, Włochy, Litwa, Łotwa, Holandia, Polska, Portugalia, Rumunia, Szwecja, Słowenia, Słowacja)
Minimalna wielkość powierzchni gospodarstwa lub pogłowia zwierząt	10 PS (Bułgaria, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Węgry, Irlandia, Luksemburg, Portugalia, Szwecja)

PS WPR 2023-2027 – definicja aktywnego rolnika

Definicja aktywnego rolnika a występowanie nieformalnych umów dzierżaw

- Przyjęcie w polskim rolnictwie granicy 5000 euro płatności bezpośrednich [dotyczy gospodarstw do około 20 ha UR, czyli wg PSR 2020 86,8% wszystkich gospodarstw pow. 1 ha, które użytkują 43,3% UR w kraju] jako warunku definiującego aktywnego rolnika oznacza umożliwienie występowania praktyki pobierania dopłat przez gospodarstwa, które *de facto* nie prowadzą działalności rolniczej (nie są aktywnym rolnikiem).
- Brak formalnych umów dzierżaw ziemi rolniczej wpływa na:
 - ubezpieczenia rolne,
 - udział w PROW,
 - spełnianie norm środowiskowych,
 - dopłaty do paliwa rolniczego,
 - udział w ekoschematach,
 - możliwości korzystania z kredytów
 - i in.

Progi wielkości obszarowej wyznaczające przyrost liczby gospodarstw w krajach UE (w ha)^a

Państwo	Próg (ha)	Państwo	Próg (ha)
Węgry	10 - 19,9	Włochy	50 - 99,9
Irlandia	10 - 19,9	Szwecja	100 i więcej
Rumunia	20 - 29,9	Portugalia	100 i więcej
Słowenia	20 - 29,9	Francja	100 i więcej
Polska	30 - 49,9	Niemcy	100 i więcej
Łotwa	50 - 99,9	Hiszpania	100 i więcej
Litwa	50 - 99,9	Belgia	100 i więcej
Holandia	50 - 99,9	Finlandia	100 i więcej
Austria	50 - 99,9	Wielka Brytania	100 i więcej
Estonia	50 - 99,9	Dania	100 i więcej

a – Pominięto Czechy, Słowację i Bułgarię, bowiem w tych krajach około 90% UR znajduje się w gospodarstwach 100 i więcej ha.

W Grecji i na Cyprze wyznaczenie progu nie było możliwe, bo nastąpił spadek liczby gospodarstw we wszystkich grupach. Z analizy wyłączono Luksemburg i Maltę oraz Chorwację.

Zmiany w strukturze gospodarstw rolnych

Grupy obszarowe UR	2002		2010		2020		różnica (2020-2002)	
	tys.	%	tys.	%	tys.	%	tys.	%
Ogółem	1956,0	100,0	1509,0	100,0	1317,0	100,0	-639	-32,7
1–2 ha	517,0	26,4	301,0	19,9	245,0	18,6	-272	-52,6
2–3	630,0	32,2	213,0	14,1	179,0	13,6	-214	34,0
3–5			276,0	18,3	237,0	18,0		
5–7	427,0	21,8	175,0	11,6	146,0	11,1	-138	32,3
7–10			171,0	11,3	143,0	10,8		
10–15	183,0	9,3	152,0	10,0	131,0	10,0	-52	-28,4
15–20	84,0	4,3	72,0	4,8	65,0	4,9	-19	-22,6
20–30	64,0	3,3	61,0	4,1	62,0	4,7	-2	-3,1
30–50	32,0	1,6	36,0	2,4	44,0	3,3	12	+37,5
50–100	12,0	0,6	17,0	1,1	26,0	2,0	14	+116,7
pow. 100 ha	7,0	0,4	10,0	0,7	13,0	1,0	6	+85,7

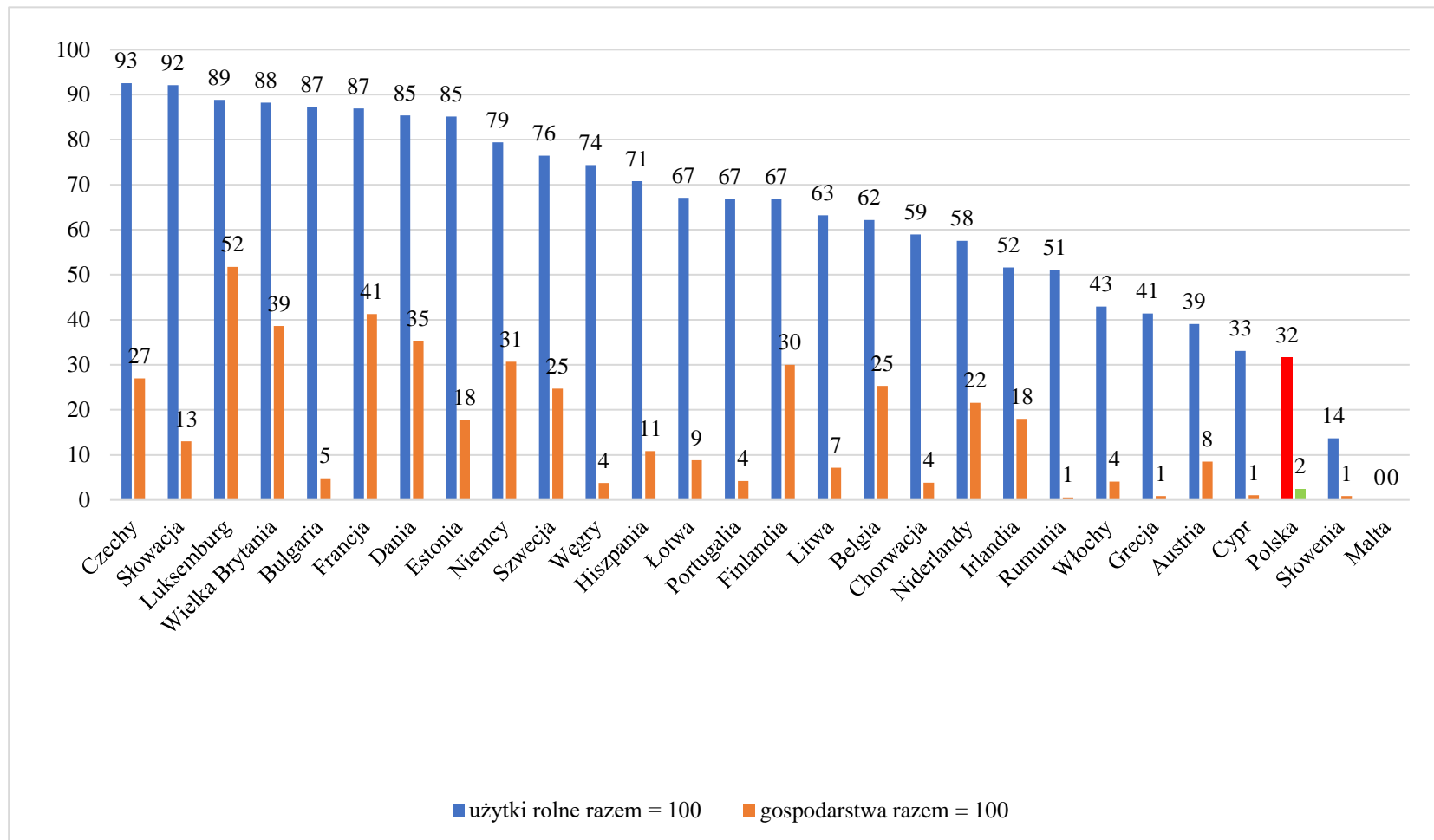
Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników., GUS Warszawa 2021 r.; Roczniki Statystyczne Rolnictwa, GUS Warszawa 2003-2020; Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2016 r., GUS Warszawa 2017 r.

Zmiany w strukturze użytków rolnych

Grupy obszarowe UR	2002		2010		2020		różnica (2020-2002)	
	tys. ha	%	tys. ha	%	tys. ha	%	tys. ha	%
Ogółem	16 503	100,0	14 860	100,0	14 682	100,0	-1821	11,0
1–2 ha	725	4,4	441	3,0	360	2,5	-365	-50,3
2–3	2 039	12,4	523	3,5	437	3,0	-682	-33,4
3–5			1 077	7,2	920	6,3		
5–7	3 032	18,4	1 036	7,0	859	5,9	-982	-32,4
7–10			1 432	9,6	1 191	8,1		
10–15	2 216	13,3	1 840	12,4	1 591	10,8	-625	-28,2
15–20	1 440	8,7	1 240	8,3	1 117	7,6	-323	-22,4
20–30	1 541	9,3	1 475	9,9	1 488	10,1	-53	-3,4
30–50	1 181	7,2	1 354	9,1	1 672	11,4	491	41,6
50–100	830	5,0	1 165	7,8	1 763	12,0	933	112,4
pow. 100 ha	3 498	21,2	3 259	21,9	3 266	22,2	-232	-6,6

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników., GUS Warszawa 2021 r.; Roczniki Statystyczne Rolnictwa, GUS Warszawa 2003-2020; Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2016 r., GUS Warszawa 2017 r.

Udział gospodarstw oraz UR w gospodarstwach o powierzchni 50 ha i większych w 2016 roku

Płatności bezpośrednie przewidziane w
Planie Strategicznym dla WPR 2023-2027

I FILAR WPR 2023-2027

17 327 mln euro (ceny bieżące)

Powierzchnia UR – 14 209 713 ha

Średnio na 1ha UR 244 euro

Płatności bezpośrednie

Typy interwencji

Kod	Interwencja	Środki (EFRG)		Stawka euro/ha	Produkt (ha)/rok
		w mln [EUR]	UE %		
I.1	Podstawowe wsparcie dochodów	8 204,8	47,36	118	14 209 713
I.2	Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów	2 004,1	11,57	40	10 318 750
I.3	Uzupełniające wsparcie dochodów dla młodych rolników	185,3	1,07	60	613 207
I.4	Ekoschematy	4333,5	25,00	x	x
I.5	Wsparcie związane z produkcją	2599,0	15,00	x	x

PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE

Podstawowe wsparcie dochodu

- 8 206,6 mln EUR, co stanowi **47,36 % PB**
- Szacowana stawka około **118 EUR/ha** (*stawka maksymalna ok. 130 EUR/ha, stanowiąca 110% stawki jednolitej z uwagi na możliwość zmniejszenia powierzchni wnioskowanej do Podstawowego wsparcia dochodu*)
- Wysokość wsparcia dla beneficjenta będzie obliczana jako iloczyn stawki jednostkowej oraz uprawnionych produktów (liczby hektarów)
- **Redukcja płatności i capping nie będą stosowane**

PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE

Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodu

- **2 004,1 mln EUR**, co stanowi 11,57% PB
- Wsparcie przyznawane jako uzupełnienie Podstawowego wsparcia dochodu, do powierzchni **od 1 ha do 30 ha**
- Powierzchnia gospodarstwa wynosząca **1-300 ha**
- Stawka ok. **40 EUR/ha** (*stawka maksymalna ok. 44,0 EUR/ha, stanowiąca 110% stawki jednolitej*)
- Wysokość wsparcia dla beneficjenta będzie obliczana jako iloczyn stawki jednostkowej oraz uprawnionych produktów (liczby hektarów)

Płatności bezpośrednie - symulacja poziomu wsparcia

Kod	Interwencja	Stawka euro/ha	Wielkość stawki EURO/ha w gospodarstwach o powierzchni UR					
			do 30	50	100	200	300	301 i więcej
I.1	Podstawowe wsparcie dochodów	118	118	118	118	118	118	118
I.2	Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów	40	40	24	12	6	4	x
Razem stawka na 1 ha		x	158	142	130	124	122	118

PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE

Uzupełniające wsparcie dochodu dla **młodych rolników**

- **185,3 mln EUR**, co stanowi 1,07% PB
- Dodatkowa płatność do wszystkich gruntów objętych Podstawowym wsparciem dochodu dla rolników spełniających definicję młodego rolnika, wypłacana maksymalnie przez 5 lat
- Rozpoczęcie działalności jako kierujący gospodarstwem nie wcześniej niż 5 lat przed złożeniem po raz pierwszy wniosku o Uzupełniające wsparcie dochodu dla młodych rolników
- stawka ok. **61 EUR/ha** (*stawka maksymalna ok. 67 EUR/ha, stanowiąca 110% stawki jednolitej*)

Ekoschematy – 25% PB

Przewidywane stawki podstawowe na 1 ha mogą być obniżone lub podwyższone, w przypadku największego schematu *Rolnictwo węglowe* odpowiednio do 70% i 130% stawki podstawowej

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
I.4.1	Obszary z roślinami miododajnymi	39,5	269,21	30 000

Wymagania w ramach interwencji:

- Utworzenie obszaru z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych z określonej listy.
- Zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) w terminie do dnia 31 sierpnia.
- Zakaz stosowania środków ochrony roślin.

Wymagania w ramach interwencji:

- Obsada zwierząt trawożernych w gospodarstwie wynosi co najmniej 0,3 DJP/ha TUZ i maksymalnie 2 DJP/ha TUZ w okresie wegetacyjnym roślin.

Ekoschematy - rolnictwo węglowe

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
I.4.2	Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (stawka minimalna 70%, a maksymalna 130% stawki podstawowej)			
I.4.2.1	Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt (0,3-2 DJP/ha TUZ)	274,9	112,35	500 400
Wymagania w ramach interwencji: <ul style="list-style-type: none">• Obsada zwierząt trawożernych w gospodarstwie wynosi co najmniej 0,3 DJP/ha TUZ i maksymalnie 2 DJP/ha TUZ w okresie wegetacyjnym roślin.• Zakaz przeorywania TUZ w okresie realizacji ekoschematu.				

Ekoschematy - rolnictwo węglowe

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
I.4.2.2	Międzyplony / Wsiewki	170,30	112,35	310 000

Wymagania w ramach interwencji:

1) utrzymanie roślin w postaci:

- wsiewek roślin bobowatych drobnonasiennych lub mieszanek z udziałem roślin bobowatych drobnonasiennych w uprawę główną, lub
- międzyplonów ozimych w formie mieszanek utworzonych z co najmniej 2 gatunków roślin w terminie do 1 października i utrzymywanych, co najmniej do 15 lutego następnego roku (W okresie utrzymania międzyplonu ozimego dopuszcza się jego mulczowanie, jednak nie wcześniej niż po 15 listopada).

2) Zakaz stosowania środków ochrony roślin:

- na międzyplonach ozimych - przez okres ich utrzymania,
- w przypadku wsiewek śródplonowych - od momentu zbioru uprawy głównej przez co najmniej 8 tygodni lub do momentu wysiewu kolejnej uprawy głównej.

Ekoschematy - rolnictwo węglowe

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia			
I.4.2.3a	1. <i>Wariant podstawowy</i>	217,92	22,47	ok. 2 000 000
I.4.2.3b	2. <i>Wariant z wapnowaniem</i>	585,74	67,41	ok. 1 800 000

Wymagania w ramach interwencji:

1. **Wariant podstawowy** (bez wapnowania, w przypadku, gdy wyniki próbek gleby nie wskazują na potrzebę zastosowania wapnowania) - opracowanie i przestrzeganie planu nawozowego do powierzchni gruntów ornych i trwałych użytków zielonych w gospodarstwie, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki składników pokarmowych (N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania)

2. **Wariantu z wapnowaniem** - obejmuje opisany wyżej zakres podstawowy rozszerzony o zastosowanie wapnowania, którego potrzeba wynika z przeprowadzonych w ramach wariantu podstawowego badań gleby, przy czym wsparcie do wapnowania przysługuje do powierzchni gruntów w gospodarstwie o pH poniżej lub równej 5,5, na których wykonywany jest zabieg wapnowania. Wsparcie w zakresie wapnowania do poszczególnych działek rolnych przysługuje nie częściej niż raz na 4 lata.

Ekoschematy - rolnictwo węglowe

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
I.4.2.4	Zróżnicowana struktura upraw	354,33	67,41	1 075 000

Wymagania w ramach interwencji:

Uprawa co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornych w gospodarstwie, przy czym:

- 1) udział **głównej uprawy** w strukturze zasiewów nie przekracza **65%** i udział **najmniejszej uprawy**, nie może być mniejszy niż **10%**,
- 2) co najmniej **20%** w strukturze zasiewów stanowią: uprawy gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej (m.in. bobowate),
- 3) udział **łącznie zbóż i rzepaku** w strukturze zasiewów **nie przekracza 65%**, oraz
- 4) udział upraw mających **ujemny wpływ** na bilans materii organicznej (m.in.: okopowe) **nie przekracza 30%**.

Ekoschematy - rolnictwo węglowe

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
1.4.2.5	Wymieszanie obornika na gruntach ornym w ciągu 12 godzin od aplikacji	239,52	44,94	1 090 000
Wymagania w ramach interwencji: <ol style="list-style-type: none"> 1. Wymieszanie określonej ilości obornika z glebą maksymalnie w ciągu 12 godzin od aplikacji na gruncie ornym; 2. Potwierdzenie realizacji tej praktyki za pomocą tzw. zdjęcia geotagowanego przy wykorzystaniu aplikacji udostępnionej przez ARiMR. 				
1.4.2.6	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo, tj. w formie aplikacji doglebowej	13,18	67,41	40 000
Wymagania w ramach interwencji: <ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie określonej ilości płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo. 				

Ekoschematy - rolnictwo węglowe

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
1.4.2.7	Uproszczone systemy uprawy	345,43	89,88	786 000
Wymagania w ramach interwencji: Na gruntach ornych uprawa roślin prowadzona jest w formie uprawy konserwującej bezorkowej lub uprawy pasowej (strip – till), przy czym: 1. zabiegi uprawowe wykonywane są z odstępami od uprawy płużnej w zespole uprawek późniejszych i przedsięwziętych, 2. po zbiorze uprawy pozostawia się na polu całość resztek późniejszych w formie mulczu.				
1.4.2.8	Wymieszanie słomy z glebą	575,94	44,94	2 621 000
Opis wymagań: Rozdrobnienie i wymieszanie całej słomy z glebą lub jej przyoranie po zbiorze plonu głównego na gruntach ornych.				

Ekoschemat: *Rolnictwo węglowe*

System punktowy

Lp.	Praktyki w ramach ekoschematu Rolnictwo węglowe	Proponowana liczba pkt (1pkt = 100 PLN)
1	Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt	5
2	Międzyplony ozime/Wsiewki śródplonowe	5
3A	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia - wariant podstawowy	1
3B	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia - wariant z wapnowaniem	3
4	Zróżnicowana struktura upraw	3
5	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji	2
6	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo	3
7	Uproszczone systemy uprawy	4
8	Wymieszanie słomy z glebą	2

Ekoschemat: *Rolnictwo węglowe* *System punktowy – warunki dostępu*

Warunkiem dostępu do ekoschematu jest uzyskanie **minimalnej liczby punktów**, która stanowi równowartość punktów, które rolnik otrzymałby w sytuacji realizacji na co najmniej 25 % powierzchni użytków rolnych najwyżej punktowanej praktyki.

Przykład:

Gospodarstwo 10 ha GO.

Warunek dostępu stanowi realizacja praktyk pozwalających na uzyskanie:

$25\% * 10 \text{ ha (powierzchnia gospodarstwa)} * 5 \text{ pkt (najwyżej punktowana praktyka)} = 12,5 \text{ pkt.}$

Oznacza to, że gospodarstwo **może np. zrealizować:**

	Wymieszanie słomy z glebą	$2,5 \text{ ha} * 2 \text{ pkt} = 5 \text{ pkt}$
	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo	$2,5 \text{ ha} * 3 \text{ pkt} = 7,5 \text{ pkt}$
LUB		
	Uprozczone systemy uprawy	$12,5 \text{ pkt} / 4 \text{ pkt} = 3,13 \text{ ha}$
LUB		
	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo	$12,5 \text{ pkt} / 3 \text{ pkt} = 4,7 \text{ ha}$
LUB		
	Międzyplony/Wsiewki śródplonowe	$12,5 \text{ pkt} / 5 \text{ pkt} = 2,5 \text{ ha}$

Ekoschematy

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha/rok
I.4.3	Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin	40,52	306,74	średnio ok. 27 000
<p>Opis wymagań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posiadanie w danym roku certyfikatu krajowego systemu jakości - Integrowana Produkcja Roślin, poświadczającego uprawę roślin zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin. • Zachowanie w danym roku kalendarzowym, wszystkich posiadanych w gospodarstwie trwałych użytków zielonych. 				
I.4.4	Biologiczna ochrona upraw	2,20	89,89	5 000
<p>Opis wymagań:</p> <p>Zastosowanie zabiegu ochrony roślin z wykorzystaniem biologicznej ochrony roślin przy użyciu preparatów mikrobiologicznych zgodnie z etykietą danego środka.</p>				

Ekoschematy

Kod	Interwencja - Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka Euro/ha	Produkt ha
I.4.5	Retencjonowanie wody na TUZ	97,26	63,15	315 000

Opis wymagań:

Warunkiem uzyskania płatności w danym roku jest wystąpienie na trwałych użytkach zielonych zalania lub podtopienia, zdefiniowanego jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej 80%, w okresie między 1 maja a 30 września, przez okres co najmniej 12 następujących po sobie dni. Wsparcie będzie dotyczyło gospodarstw realizujących równolegle na danym obszarze zobowiązania w ramach:

- wybranych wariantów pakietów przyrodniczych związanych z zachowaniem cennych siedlisk PL 460 PL przyrodniczych i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków w ramach Działania rolnośrodowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020: Pakietu 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 (poza wariantem 4.3. Murawy) lub Pakietu 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 (poza wariantem 5.3. Murawy) oraz analogicznych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego 2023-2027, lub
- ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi w zakresie praktyki Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt lub interwencji Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, lub
- interwencji Rolnictwo ekologiczne i działania Rolnictwo ekologiczne PROW 2014-2020.

Płatności bezpośrednie - symulacja poziomu wsparcia

Kod	Interwencja	Stawka euro/ha	Wielkość stawki EURO/ha w gospodarstwach o powierzchni UR					
			do 30	50	100	200	300	301 i więcej
I.1	Podstawowe wsparcie dochodów	118	118	118	118	118	118	118
I.2	Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów	40	40	24	12	6	4	x
1.4	Ekoschematy w produkcji roślinnej (2956 mln euro/5 lat/14 209 713 ha)*	42	42	42	42	42	42	42
Razem stawka na 1 ha		x	200	184	172	166	164	160

***Uwaga!** Ekoschematy będą mogły objąć maksymalnie 10 600 tys. ha. Stawka wyniosłaby więc około 55 euro/ha, ale ponad 3,5 mln ha nie będzie mogło być objęte żadnym ekoschematem z produkcji roślinnej.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

Kod	Interwencja Ekoschemat	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka	Produkt DJP
1.4.6	Dobrostan zwierząt	1 376,96	x	9 819 581 przez 5 lat*

Wymagania w ramach interwencji:

1. Wymogi odnoszące się do danej grupy zwierząt dotyczą wszystkich zwierząt tej grupy utrzymywanych w gospodarstwie rolnym.
2. Rolnik realizujący interwencję dotyczącą dobrostanu zwierząt po raz pierwszy w nowym okresie programowania zobowiązany jest do odbycia szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków. Wymóg ten obowiązuje od 2024 r
3. Rolnik posiada plan poprawy dobrostanu zwierząt (nie dotyczy wypasu krów mlecznych).

W odniesieniu do **świń i bydła zastosowanie ma system punktowy** polegający na możliwości wyboru przez rolnika z katalogu poszczególnych praktyk podwyższających poziom dobrostanu zwierząt - praktyk możliwych do realizacji w danym gospodarstwie.

Podstawowym warunkiem realizacji ekoschematu – Dobrostan zwierząt jest wybór praktyki polegającej na zapewnieniu zwierzętom **zwiększonej powierzchni bytowej** w pomieszczeniach/budynkach. **Jedynie przy wyborze tej praktyki możliwa jest realizacja pozostałych praktyk przewidzianych dla danej grupy zwierząt.** Warunek ten nie dotyczy wypasu krów mlecznych – praktykę tę można realizować bez powiązania z powiększoną powierzchnią bytową. W przypadku **pozostałych gatunków** zastosowanie ma **system wariantowy** tzn. zestaw obowiązkowych praktyk dla danej grupy zwierząt.

* tj. około 1/5 całości pogłównia zwierząt gospodarskich

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

1. *Dobrostan loch:*

lochy nie są utrzymywane w systemie jarzmowym; dopuszcza się jednak utrzymywanie loch w jarzmie w okresie okołoporodowym nie dłużej jednak niż przez **14 dni**;

- a) **zwiększona powierzchnia bytowa** - lochom zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20% lub o co najmniej 50% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach,
- b) **ściółka** - możliwa praktyka dodatkowa – zapewnienie utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału na powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek loch;
- c) **odsadzanie prosiąt** - możliwa praktyka dodatkowa – prosięta odsadza się nie wcześniej niż w 35. dniu od dnia ich urodzenia.

2. *Dobrostan tuczników:*

- a) **zwiększona powierzchnia bytowa** - tucznikom zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20% lub o co najmniej 50% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach,
- b) **ściółka** - możliwa praktyka dodatkowa - zapewnienie utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału na powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek zwierząt.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

3. krów mlecznych:

- a) **wypas** - krowom mlecznym zapewnia się co najmniej 120 dni wypasu w sezonie wegetacyjnym bez uwięzi (przez min. 6 godz. dziennie);
- b) **zwiększona powierzchnia bytowa** - krowom mlecznym utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20% lub 50% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach.
- c) **ściółka** - możliwa praktyka dodatkowa – zapewnienie utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału lub wydzielenie części ze ściółką ze słomy lub podobnego materiału o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów;
- d) **wybieg** - możliwa praktyka dodatkowa - zapewnienie wybiegu przez co najmniej 4 godz. dziennie przez cały rok;
- e) **odsadzanie cieląt** - możliwa praktyka dodatkowa - cielęta odsadza się nie wcześniej niż w 5. dniu od dnia ich urodzenia.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

4. krów mamek:

- wymogami objęte są krowy mamki, cielęta, opasy o masie ciała do 300 kg i jałówki użytkowane w kierunku mięsnym;
- **utrzymywanie bez uwięzi.**
- a) **zwiększona powierzchnia bytowa** - krowom mamkom, cielętom, opasom o masie ciała do 300 kg i jałówkom użytkowanym w kierunku mięsnym, utrzymywanym bez uwięzi, zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20% lub o co najmniej 50% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach
- b) **ściółka** - możliwa praktyka dodatkowa – zapewnienie utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału lub wydzielenie części ze ściółką ze słomy lub podobnego materiału o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów;
- c) **wybieg** - możliwa praktyka dodatkowa - zapewnienie wybiegu przez co najmniej 4 godz. dziennie przez cały rok;
- d) **wypas** - możliwa praktyka dodatkowa - zapewnienie wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym (przez min. 6 godz. dziennie)

5. Dobrostan opasów:

- wymogami objęte jest bydło opasowe w wieku kwalifikującym się do płatności;
- **utrzymywanie bez uwięzi.**

Pozostałe wymogi jak w przypadku krów mamek (pkt. a-d)

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

6. owiec:

wszystkim grupom technologicznym zwierząt z gatunku owca domowa zapewnia się:

- **wypas lub dostęp do wybiegu** - przez co najmniej **120** dni w sezonie wegetacyjnym;
- zwiększoną o co najmniej **20%** powierzchnię bytową w pomieszczeniach.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

7. kur niosek:

- zakaz przycinania dziobów;
- zapewnienie **utrzymania bez klatek na ściółce**;
- zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w kurniku – obsada nie większa niż **7 szt./m²** powierzchni użytkowej podłogi;
- zapewnienie zwiększonej dostępności gniazd: w przypadku stosowania gniazd pojedynczych – nie więcej niż 5 kur niosek/gniazdo, a w przypadku gniazd grupowych – nie więcej niż 96 kur niosek/m² powierzchni gniazda;
- zapewnienie grzędy o długości min. 0,2 m/kurę nioskę;
- zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie.

8. kurcząt brojlerów:

- zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w kurniku - maksymalne zagęszczenie obsady nie większe niż 30 kg/m² i jednocześnie nie większe niż 20 szt./m² ;
- zapewnienie minimum 6 godzin fazy ciemnej/dobę następującej po fazie jasnej oświetlenia;
- zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie.

9. indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa:

- zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniu – maksymalne zagęszczenie obsady nie większe niż 50 kg/m² ;
- zapewnienie 8 godzin fazy ciemnej/dobę następującej po fazie jasnej oświetlenia;
- zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

10. koni (dorosłe/młodzież/ klacz ze źrebięciem)

➤ **utrzymywanie bez uwięzi**

➤ **zapewnienie:**

a) **zwiększona powierzchnia bytowa:**

- w sezonie wegetacyjnym - wypasu lub dostępu do powierzchni zewnętrznych przez co najmniej 140 dni (przez min. 6 godz. dziennie);
- poza sezonem wegetacyjnym - dostępu do powierzchni zewnętrznych lub bieżalni przez min. 2 godz. dziennie o powierzchni w przypadku:
 1. koni dorosłych/ młodzieży – 70m² /szt.;
 2. klaczy ze źrebięciem – 85 m² /szt. - boksów lub w przypadku utrzymywania wolnostanowiskowego w pomieszczeniach - powierzchni zwiększonej co najmniej o 20%,
- boksów lub w przypadku utrzymywania wolnostanowiskowego w pomieszczeniach/budynkach - powierzchni zwiększonej co najmniej o 20%,

b) **system otwarty:**

- zadaszenia o powierzchni pozwalającej na jednoczesne przebywanie wszystkich koni pod tym zadaszeniem;
- ściółki pod zadaszeniem;
- powierzchni zewnętrznej zwiększonej co najmniej o 20% względem powierzchni wymaganej dla systemu otwartego.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Wymagania w ramach interwencji:

11. kóz:

wszystkim grupom technologicznym zwierząt z gatunku koza domowa zapewnia się:

- utrzymywanie bez uwięzi;
- dostęp do wybiegu przez cały rok - o powierzchni zwiększonej co najmniej o 20%;
- wypas przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym;
- zwiększoną co najmniej o 20% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

14.6

Dobrostan zwierząt

Inne ważniejsze wybrane regulacje i wymogi w ramach interwencji:

- **Minimalna liczba** posiadanych w gospodarstwie stanowisk:
 1. w przypadku kur niosek - **350**,
 2. w przypadku kurcząt brojlerów - **500**,
 3. w przypadku indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa - **100**.
- Minimalna liczba posiadanych zwierząt w przypadku koni – **2 szt. koni** w wieku co najmniej 24 miesiące lub klacz ze źrebięciem zgłoszonym do ARiMR.
- W ramach dobrostanu tuczników - do płatności kwalifikują się **tuczniaki pochodzące od loch** utrzymywanych w gospodarstwach **realizujących interwencję dotyczącą dobrostanu** loch lub tuczniaki pochodzące od loch utrzymywanych w siedzibie stada położonej **nie dalej niż ok. 50 km** od siedziby stada, w której będą utrzymywane tuczniaki, w odniesieniu do których realizowany jest dobrostan tuczników. (szczegóły zostaną doprecyzowane na poziomie przepisów krajowych).
- W przypadku gospodarstw, w których prowadzi się **cykl zamknięty świń**, a rolnik realizuje jednocześnie dobrostan loch i dobrostan tuczników – możliwe jest otrzymanie dodatkowej płatności do tuczniaka kwalifikującego się do płatności w ramach dobrostanu tuczników i urodzonego w tym gospodarstwie.
- W ramach dobrostanu **bydła opasowego** - do płatności kwalifikuje się bydło opasowe w wieku **od ukończenia 4 miesiąca życia do ukończenia 18 miesiąca życia**, utrzymywane w danym gospodarstwie w tym okresie, **co najmniej przez 120 dni** - w przypadku opasów, **które nie pochodzą od krów mamek objętych interwencją**.
- W ramach dobrostanu bydła opasowego - do płatności kwalifikuje się bydło opasowe o masie ciała **powyżej 300 kg** do ukończenia 18 miesiąca życia, utrzymywane w danym gospodarstwie, w tym okresie, **co najmniej przez 120 dni** - w przypadku opasów, **które pochodzą od krów mamek objętych interwencją**.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

Formy płatności

W przypadku świń i bydła obowiązuje system punktowy, co oznacza, że do każdej praktyki przypisana jest odpowiednia liczba punktów, która odpowiada wysokości szacowanej stawki za daną praktykę do sztuki zwierzęcia.

W przypadku pozostałych gatunków będzie obowiązywać stawka płatności na DJP.

Szacowane stawki płatności będą płacone w przypadku: -dobrostanu loch – za lochę,

- dobrostanu tuczników – za tucznika,
- dobrostanu krów mlecznych – za krowę mleczną,
- dobrostanu krów mamek – za krowę mamkę,
- dobrostanu opasów - za opasa,
- dobrostanu owiec – za samicę gatunku owca domowa w wieku co najmniej 12 miesięcy,
- dobrostanu kur niosek – za kurę nioskę,
- dobrostanu kurcząt brojlerów – za kurczę brojlera,
- dobrostanu indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa – za indyka,
- dobrostanu koni – zwiększona powierzchnia bytowa – za konia w wieku co najmniej 24 miesiące,
- dobrostanu koni - system otwarty – za konia w wieku co najmniej 24 miesiące,
- dobrostanu kóz – za samicę gatunku koza domowa w wieku co najmniej 12 miesięcy.

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

W tabelach przedstawiono: - w odniesieniu do świń i bydła - liczbę punktów przypisaną danej praktyce wyliczoną w oparciu o stawkę w EUR/DJP (szacowana stawka w EUR na 1 DJP przeliczona na punkty).
- w odniesieniu do pozostałych gatunków zwierząt - stawki płatności (EUR/DJP)

LOCHY		
	pkt (w EUR)/DJP	Współczynnik przeliczenia na DJP
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 20%	7,8	0,5
Późniejsze odsadzanie młodych	5,4	0,5
Ściółka	3,2	0,5
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 50%	18,6	0,5

TUCZNIKI		
	pkt (w EUR)/DJP	Współczynnik przeliczenia na DJP
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 20%	1,3	0,3
Ściółka	2	0,3
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 50%	2	0,3
Cykl zamknięty	1	0,3

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

KROWY MLECZNE		
	pkt (w EUR)/DJP	Współczynnik przeliczenia na DJP
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 20%	6,9	1
Wybieg	2	1
Późniejsze odsadzanie młodych	1,7	1
Ściółka	1	1
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 50%	10	1
Wypas	3,1	1

KROWY MAMKI		
	pkt (w EUR)/DJP	Współczynnik przeliczenia na DJP
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 20%	3,6	1
Wybieg	1,5	1
Ściółka	0,9	1
Wypas	1,5	1
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 50%	9,1	1

OPASY		
	pkt (w EUR)/DJP	Współczynnik przeliczenia na DJP
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 20%	1,1	0,7
Wybieg	4	0,7
Ściółka	1,3	0,7
Wypas	4,1	0,7
Zwiększenie pow. bytowej o co najmniej 50%	2,9	0,7

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

Lp.	Dobrostan zwierząt	Szacowana stawka płatności <u>dobrostanowej</u> (EUR/DJP)	DJP *
1.	Dobrostan owiec	347,17	0,1
2.	Dobrostan kur niosek	227,13	0,014
3.	Dobrostan kurcząt brojlerów	6,42	0,007
4.	Dobrostan indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa	22,47	0,03
5.	Dobrostan koni – zwiększona powierzchnia bytowa	121,53	0,8
6.	Dobrostan koni – system otwarty	55,02	0,8
7.	Dobrostan kóz	335,28	0,1

Planowane stawki – krowy mleczne

Grupa zwierząt - praktyka	Stawka EUR/DJP	DJP (tys.)
zwiększenie powierzchni bytowej o 20%	165,00	355-408
zwiększenie powierzchni bytowej o 50%	239,14	89-102
ściółka	23,91	355-408
wybieg	47,83	133-153
odsadzanie cieląt	40,65	133-153
wypas	69,49	740-849

Planowane stawki – krowy mamki

Grupa zwierząt - praktyka	Stawka EUR/DJP	DJP (tys.)
zwiększenie powierzchni bytowej o 20%	88,41	76-88
zwiększenie powierzchni bytowej o 50%	223,48	19-22
ściółka	22,10	76-88
wybieg	36,84	48-55
wypas	36,84	57-66

Planowane stawki – opasy

Grupa zwierząt - praktyka	Stawka EUR/DJP	DJP (tys.)
zwiększenie powierzchni bytowej o 20%	28,19	216-265
zwiększenie powierzchni bytowej o 50%	70,47	54-66
ściółka	31,71	216-265
wybieg	98,66	162-198
wypas	102,18	108-132

Planowane stawki – lochy

Grupa zwierząt - praktyka	Stawka EUR/DJP	DJP (tys.)
zwiększenie powierzchni bytowej o 20%	192,29	12,9-14,8
zwiększenie powierzchni bytowej o 50%	458,55	3,2-3,7
ściółka	78,89	11,3-13,0
odsadzanie prosiąt	133,13	6,5-7,4

Planowane stawki – tuczniki

Grupa zwierząt - praktyka	Stawka EUR/DJP	DJP (tys.)
zwiększenie powierzchni bytowej o 20%	32,42	337,4-387,1
zwiększenie powierzchni bytowej o 50%	48,63	84,4-96,8
ściółka	48,63	295,2-338,7
cykl zamknięty - dodatkowa płatność do tucznika	24,31	156,9-180,1

Ekoschematy - dobrostan zwierząt

Płatności w obrębie danej grupy technologicznej są przyznawane z zastosowaniem poniższych progów degresywności (nie dotyczy płatności do zwierząt utrzymywanych w systemie rolnictwa ekologicznego, jeżeli rolnik ubiega się o te płatności na uproszczonych zasadach):

- ✓ do 100 DJP – 100%,
- ✓ 101-150 DJP – 75%,
- ✓ powyżej 150 DJP – brak płatności.

Płatności bezpośrednie - symulacja poziomu wsparcia

Kod	Interwencja	Stawka euro/ha	Wielkość stawki EURO/ha w gospodarstwach o powierzchni UR					
			do 30	50	100	200	300	301 i więcej
I.1	Podstawowe wsparcie dochodów	118	118	118	118	118	118	118
I.2	Redystrybucyjne wsparcie dochodów	40	40	24	12	6	4	x
1.4	Ekoschematy w produkcji roślinnej*	42	42	42	42	42	42	42
	Ekoschematy w produkcji zwierzęcej**	19	19	19	19	19	19	19
Razem stawka na 1 ha		x	219	203	191	185	183	179

*Ekoschematy będą mogły objąć maksymalnie 10 600 tys. ha. Stawka wyniosłaby więc około 55 euro/ha, ale ponad 3,5 mln ha nie będzie mogło być objęte żadnym ekoschematem z produkcji roślinnej.

** Ekoschematy w produkcji zwierzęcej obejmą około 2 mln DJP, tj. około **20%** całości pogłowia

Wsparcie związane z produkcją -15%

Kod	Interwencja	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka	Produkt (sztuki)
I.5.1	Wsparcie dochodów związane z produkcją krów	790,93	96 euro/szt.	1 677 240

Wybrane wymagania i warunki kwalifikowalności interwencji:

- Płatność **20 sztuk krów** w wieku ponad 24 miesięcy (na dzień 15 maja roku złożenia wniosku).
- W przypadku województw, w których średnia wielkość gruntów rolnych jest wyższa od średniej krajowej, tj. dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego, do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają co najmniej 3 szt. kwalifikujących się zwierząt, w pozostałych województwach którzy posiadają 1 sztukę.

I.5.2	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do młodego bydła	894,37	74 -76 euro/szt.	2 426 488
--------------	---	--------	------------------	-----------

Wybrane wymagania i warunki kwalifikowalności interwencji:

- Płatność do **20 sztuk** (samce i samice w wieku nie więcej niż 24 miesiące na dzień 15 maja roku złożenia wniosku).
- Dolna granica kwalifikowalności liczby zwierząt w województwach jak w przypadku krów.

Wsparcie związane z produkcją

Kod	Interwencja	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka	Produkt (sztuki)
I.5.3	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do owiec	24,24	26 euro/szt.	192 539
Wybrane wymagania i warunki kwalifikowalności interwencji: <ul style="list-style-type: none">wsparcie do samic w wieku od 12 miesiąca życia,nie mniej niż 10 kwalifikujących się maciorek.				
I.5.4	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do kóz	1,39	11 euro/szt.	25 212
Wybrane wymagania i warunki kwalifikowalności interwencji: <ul style="list-style-type: none">minimum 5 samic kozy domowej,wiek co najmniej 12 miesięcy.				

Wsparcie związane z produkcją

Kod	Interwencja	Środki UE (EFRG) w mln [EUR]	Stawka euro/ha	Produkt ha/rok
I.5.5	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do buraków cukrowych	362,50	301	245 316
I.5.6	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do chmielu (pomoc przyznawana w wybranych powiatach w województwach dolnośląskim, lubelskim i wielkopolskim)	4,36	429-440	2 045
I.5.7	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do lnu	2,97	100-102	5 983
I.5.8	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do konopi	0,48	29	3 357
I.5.9	Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do pomidorów (20 000 szt./ha, umowa z podmiotem przetwórczym)	10,50	550	3 885

Wsparcie związane z produkcją

Kod	Interwencja	Środki UE w mln [EUR]	Stawka euro/ha	Produkt (ha)/rok
I.5.10	Wsparcie do produkcji do truskawek	51,28	267-274	38 618
I.5.11	Wsparcie do produkcji ziemniaków skrobiowych (umowa z podmiotem wytwarzającym skrobię)	45,11	245-252	37 003
I.5.12	Wsparcie dochodów do produkcji roślin pastewnych (do 75 ha w gospodarstwie); [uprawa roślin (również w formie mieszanek): esparceta siewna; koniczyna czerwona; koniczyna biała; koniczyna białożółta; koniczyna perska; koniczyna krwistoczerwona; komonica zwyczajna; lędźwian; lucerna siewna; lucerna mieszańcowa; lucerna chmielowa; nostrzyk biały; seradela uprawna; wyka kosmata; wyka siewna].	86,63	102-104	171 210
I.5.13	Wsparcie dochodów do produkcji roślin strączkowych na ziarno [Uprawa następujących roślin (również ich mieszanek): bobik; groch siewny, w tym peluszką, łubin biały; łubin wąskolistny; łubin żółty; soja zwyczajna]; dokonanie zbioru nasion.	324,25	198-210	324 970

Płatności bezpośrednie - symulacja poziomu wsparcia

Kod	Interwencja	Stawka euro/ha	Wielkość stawki EURO/ha w gospodarstwach o powierzchni UR					
			do 30	50	100	200	300	301 i więcej
I.1	Podstawowe wsparcie dochodów	118	118	118	118	118	118	118
I.2	Redystrybucyjne wsparcie dochodów	40	40	24	12	6	4	x
1.4	Ekoschematy w produkcji roślinnej*	42	42	42	42	42	42	42
	Ekoschematy w produkcji zwierzęcej**	19	19	19	19	19	19	19
1.5	Wsparcie związane z produkcją	36	36	36	36	36	36	36
Razem stawka na 1 ha		x	255	239	227	221	219	215

*Ekoschematy będą mogły objąć maksymalnie 10 600 tys. ha. Stawka wyniosłaby więc około 55 euro/ha, ale ponad 3,5 mln ha nie będzie mogło być objęte żadnym ekoschematem z produkcji roślinnej.

** Ekoschematy w produkcji zwierzęcej obejmą około 2 mln DJP, tj. około **20%** całości pogłowia

Interwencje sektorowe – pszczoły

Kod	Interwencja	Środki UE w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.6.1	Wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej	0,55	1,1
I.6.2	Wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych, pomoc techniczna	10,34	20,68
I.6.3	Wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi	7,92	15,83
I.6.4	Ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrownej	1,33	2,67
I.6.5	Pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół	4,38	8,76
I.6.6	Wsparcie naukowo-badawcze	0,44	0,89
I.6.7	Wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacji miodów odmianowych	0,16	0,33
RAZEM		25,00	50,00

Interwencje sektorowe – owoce i warzywa

Kod	Interwencja	Środki UE w mln [EUR]
I.7.1	Interwencja w sektorze owoców i warzyw- Poprawa infrastruktury wykorzystywanej do planowania i organizacji produkcji, w tym do utrzymania jakości produktu w procesie produkcji, dostosowywania tej produkcji do popytu, optymalizacji kosztów produkcji oraz stabilizacji cen producentów owoców i warzyw	46,63 w latach 2023-2027
I.7.2	Interwencja w sektorze owoców i warzyw - Poprawa wyposażenia technicznego wykorzystywanego do koncentracji dostaw i umieszczania produktów na rynku owoców i warzyw	
I.7.3	Interwencja w sektorze owoców i warzyw -Działania informacyjne, promocyjne i marketingowe w odniesieniu do produktów, marek i znaków towarowych organizacji producentów owoców i warzyw	
I.7.4	Interwencja w sektorze owoców i warzyw -Działania mające na celu zapobieganie kryzysom oraz zarządzanie kryzysowe na rynku owoców i warzyw	
I.7.5	Interwencja w sektorze owoców i warzyw - Działania na rzecz ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu	
I.7.6	Interwencja w sektorze owoców i warzyw - Badania i rozwój	

II FILAR WPR 2023-2027

UE 4 686 mln euro

**Razem środki publiczne 7 799
mln euro**

PS WPR - Plan finansowy a możliwości interwencji – II filar (ceny bieżące)

2007-2013 - 17,4 mld euro - **2,5 mld euro/1rok**

2014-2020 - 13,6 mld euro - **1,95 mld euro/rok**

2023-2027 - 7,8 mld euro - **1,55 mld euro/rok**

*Na cele inwestycyjne (modernizacyjne) – **około 50% poziomu z lat 2014-2020***

Interwencje II Filara WPR (2023-2027)

Kod	Interwencja	Produkt (ha)	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.8.1	Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000	793 292	190,00	237,47
I.8.2	Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000	1 050 203	241,11	301,38
I.8.3	Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000	94 075	14,14	17,67
I.8.4	Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	1 475	0,56	0,70
I.8.5	Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	20 498	5,46	6,83
I.8.6	Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	145 875 DJP/5lat	81,45	101,81
I.8.7	Bioróżnorodność na gruntach ornych (Wieloletnie pasy kwietne i Ogródki bioróżnorodności)	4 250	2,32	2,79
I.8.8	Premie z tytułu zalesień i zadrzewień oraz systemów rolno-leśnych	22 120	6,43	8,04

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Hektary	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.8.9.1	Zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne wdrażane w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020). <i>Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000</i>	65 818/5 lat	14,70	18,35
I.8.9.2	Zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne wdrażane w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020). <i>Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000</i>	57 344/5 lat	13,39	16,74
I.8.9.3	Zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne wdrażane w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020). <i>Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone</i>	70 465/5 lat	10,07	12,58
I.8.10	Zobowiązania zalesieniowe z PROW 2004-2006, PROW 2007-2013, PROW 2014-2020)	55 764/5 lat	18,28	22,54

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Hektary	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.8.11	Rolnictwo ekologiczne	2 336 723/5 lat	497,71	904,92

Szacowane stawki płatności

➤ w przypadku poszczególnych grup upraw:

- Upraw rolniczych: 1 697 zł/ha - w okresie konwersji; 1 571 zł/ha - po okresie konwersji,
- Upraw warzywnych: 3 021 zł/ha - w okresie konwersji; 2 391 zł/ha - po okresie konwersji
- Upraw zielarskich: 1 856 zł/ha - w okresie konwersji/po okresie konwersji
- Podstawowych upraw sadowniczych: 3 105 zł/ha - w okresie konwersji; 1 961 zł/ha - po okresie konwersji
- Upraw jagodowych: 2 495 zł/ha – w okresie konwersji; 2 213 zł/ha - po okresie konwersji
- Ekstensywnych upraw sadowniczych: 1 326 zł/ha - w okresie konwersji/po okresie konwersji
- Upraw paszowych na gruntach ornych: 1 638 zł/ha - w okresie konwersji; 1 504 zł/ha - po okresie konwersji
- Trwałych użytków zielonych: 1 043 zł/ha - w okresie konwersji/po okresie konwersji

➤ innych płatności niż do grup upraw:

- Małych gospodarstw z uprawami ekologicznymi - 1 640 zł/ha
- Premii za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą - 573 zł/ha

Degresywność płatności

Płatność ekologiczna jest przyznawana w wysokości:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha;
- 75% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha;
- 60% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Hektary	Środki UE (EFRRO W) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.9	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)	7 079 748 na 1 rok	962,00	1 480,00

Płatności ONW podlegają **degresywności** na poziomie gospodarstwa, w zależności od łącznej powierzchni działek rolnych lub ich części objętych pomocą.

Płatność jest przyznawana w zależności od powierzchni obszarów ONW w gospodarstwie, w wysokości:

- do 25 ha – 100% płatności;
- 25,01 - 50 ha – 50% płatności;
- 50,01 - 75 ha – 25% płatności.

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Liczba operacji	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.10.1.1	Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacja)	5264	214,61	390,20
I.10.1.2	Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (IF)	1330	33,00	60,00
I.10.2	Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej	4949	147,25	267,73
I.10.3	Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF	5765	38,50	70,00
I.10.4	Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu	5362	119,62	217,50
I.10.5	Rozwój małych gospodarstw	13 534	188,10	342,00

Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacja)

- Obszar A - operacje dotyczące **produkcji zwierzęcej** polegające na:
 - stosowaniu rozwiązań **rolnictwa precyzyjnego** w budynkach lub budowlach służących do produkcji zwierzęcej.
- Obszar B - operacje dotyczące **produkcji ekologicznej** w gospodarstwach prowadzących produkcję ekologiczną polegające na:
 - budowie lub modernizacji budynków lub budowli
 - stosowaniu rozwiązań rolnictwa precyzyjnego,
 - zapewnieniu wybiegów oraz pastwisk dla zwierząt,
 - zwiększaniu dochodowości produkcji poprzez bezpieczne dla konsumenta i efektywne przedłużanie trwałości produktów, przechowalnictwo oraz lepsze przygotowanie do sprzedaży,
 - zakupie lub leasingu, zakończonego przeniesieniem prawa własności, nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia do ekologicznej produkcji rolnej,
 - budowie albo zakupie elementów infrastruktury technicznej.
- Obszar C - operacje dotyczące produkcji rolnej prowadzonej w gospodarstwie polegające na **zwiększaniu dochodowości produkcji** poprzez bezpieczne dla konsumenta i efektywne przedłużanie trwałości produktów, **przechowalnictwo** oraz lepsze **przygotowanie do sprzedaży** (w tym bezpośredniej), w tym operacje polegające na budowie lub modernizacji budynków lub budowli lub zakupie nowego sprzętu do: przygotowywania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych.
- Obszar D - operacje dotyczące **produkcji roślinnej** polegające na zakupie lub leasingu **maszyn do zbioru**.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy wynosi co najmniej **25 tys. euro** i nie więcej niż **250 tys. euro**.

Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacja)

Beneficjent - rolnik, który prowadzi działalność rolniczą, z której uzyskuje roczny przychód ze sprzedaży w wysokości co najmniej 75 tys. zł (w przypadku obszarów A, C i D) albo 45 tys. zł (w przypadku obszaru B).

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne nie może przekroczyć

- 1 mln zł
 - w obszarze B w przypadku operacji polegających na budowie lub modernizacji budynków lub zapewnieniu wybiegów oraz pastwisk dla zwierząt,
 - w obszarze C w przypadku przechowalni.
- 300 tys. zł - w przypadku pozostałych operacji realizowanych w obszarach A, B, C i D.

Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacja)

- inwestycje budowlane - 100 operacji
- Inwestycje inne niż budowlane - 4 886 operacji
- Inwestycje budowlane i inne niż budowlane – 278 operacji.

Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (Instrumenty finansowe)

Beneficjent:

- gospodarstwo rolne, którego wielkość ekonomiczna wynosi 25 tys. euro i więcej;
- gospodarstwo rolne, którego wielkość ekonomiczna wynosi poniżej 25 tys. euro;
- młody rolnik.

Celem interwencji jest zwiększenie konkurencyjności gospodarstw i zorientowania na rynek poprzez:

- a) racjonalizację technologii produkcji;
- b) wprowadzenie nowoczesnych, w tym cyfrowych, technologii lub innowacji;
- c) zmianę profilu produkcji;
- d) poprawę jakości produkcji;
- e) zakup gruntów (do 10% wartości kwoty kredytu, zaś w przypadku młodego rolnika – do 100% wartości kwoty kredytu)

Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (Instrumenty finansowe)

Instrumenty finansowe – gwarancje wraz dotacjami na spłatę odsetek

1. gospodarstwa rolne, którego wielkość ekonomiczna wynosi **25 tys. euro** i więcej - **gwarancja do 80% kwoty kapitału** kredytu pozostającego do spłaty oraz do **50% dotacji na spłatę odsetek**, w przypadku gdy inwestycja przyczynia się do **ochrony środowiska i klimatu**.
2. gospodarstwo rolne, którego wielkość ekonomiczna wynosi **poniżej 25 tys. euro** - **gwarancja do 80% kwoty kapitału** kredytu pozostającego do spłaty oraz do **50% dotacji na spłatę odsetek**, a w przypadku gdy inwestycja przyczynia się do **ochrony środowiska i klimatu** – **do 100% dotacji na spłatę odsetek**.
3. młody rolnik- **gwarancja do 80% kwoty kapitału** kredytu pozostającego do spłaty oraz do **100% dotacji na spłatę odsetek**.

Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej

- obszar A –biogazownie (257 operacji)
- obszar A – fotowoltaika (2 346 operacji)
- obszar B – termomodernizacja (2 346 operacji)

Pomoc ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji. W okresie programowania maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi nie może przekroczyć:

- 1 500 000 zł – obszar A biogazownie,
- 200 000 zł – obszar A produkcja energii z promieniowania słonecznego
- 200 000 zł – obszar B

Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej

- Maksymalna łączna zainstalowana moc urządzeń do produkcji energii (wybudowanych w ramach obszaru A) nie może przekroczyć **50 kW**.
- Intensywność pomocy do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji.
- Beneficjent może skorzystać zarówno z obszaru A lub B. Maksymalna kwota pomocy łącznie na oba obszary nie może przekroczyć **1 700 000 zł**.

Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu

W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne lub niematerialne mające m.in. na celu:

1. zakup nowych maszyn lub urządzeń m.in. do **precyzyjnego** i redukującego zużycie **stosowania środków ochrony roślin**, niskoemisyjnej aplikacji **nawozów**, mechanicznej lub biologicznej walki z chwastami lub szkodnikami,
2. **ograniczenie emisji zanieczyszczeń**, w tym gazów cieplarnianych i odorów (m.in. płyty, zbiorniki lub urządzenia do przechowywania nawozów naturalnych lub kiszzonek, systemy oczyszczania powietrza),
3. **poprawę gospodarowania wodą**, w tym budowę, zakup lub instalację elementów infrastruktury technicznej do pozyskiwania, magazynowania w zamkniętych zbiornikach oraz zagospodarowania wody deszczowej,
4. **zwiększenie sekwestracji oraz bioróżnorodności** gleby przez właściwe użytkowanie gruntami, w tym m.in. zakup nowych maszyn lub urządzeń do uprawy gleby pasowej lub bezorkowej – bezpłużnej,

Rozwój małych gospodarstw

- Interwencja wspiera rozwój małych gospodarstw, to znaczy gospodarstw o wielkości ekonomicznej poniżej 25 tys. euro
- Beneficjent zobowiązuje się w szczególności do:
 1. realizacji założeń biznesplanu;
 2. osiągnięcia w wyniku realizacji biznesplanu **wzrostu wartości sprzedaży** produktów z gospodarstwa/produkcji rolnej **co najmniej o 30%** (w stosunku do wartości bazowej), przy czym **nie mniej niż do poziomu odpowiadającego równowartości minimalnego wynagrodzenia w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy oraz utrzymania osiągniętego poziomu przychodu co najmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;**
 3. utrzymania zrealizowanej operacji;
 4. prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie (w przypadku uzyskania pomocy na ten zakres działalności);
 5. prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie oraz działalności w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach tzw. krótkiego łańcucha dostaw w przypadku uzyskania pomocy na ten zakres działalności;
 6. prowadzenia w gospodarstwie co najmniej **ewidencji przychodów i rozchodów do dnia upływu co najmniej 3 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.**

Rozwój małych gospodarstw

Płatność ryczałtowa wypłacana w dwóch ratach.
Wysokość ryczałtu (maksymalnie 85 % kosztów operacji):

- **120 tys. zł** – gospodarstwa rozpoczynające działalność w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach tzw. **krótkiego łańcucha dostaw** (RHD, sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie) oraz gospodarstwa prowadzące **produkcję ekologiczną**.

Przewidziano wsparcie dla **9 963 gospodarstw**

- **100 tys. zł** – pozostałe.

Przewidziano wsparcie dla **3 571 gospodarstw**.

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Liczba operacji	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.10.6.1	Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) - w gospodarstwie	1712	28,05	51,00
I.10.6.2	Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości - Instrumenty finansowe – w gospodarstwie	150	8,25	15,00
I.10.7.1	Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) - poza gospodarstwem	100	112,20	204,00
I.10.7.2	Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości - Instrumenty finansowe - poza gospodarstwem	100	11,00	20,00
I.10.8	Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym	48	74,8	136,00
I.10.9	Rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa (IF)	500	27,50	50,00
I.10.10	Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi <ul style="list-style-type: none"> • Przydomowe oczyszczalnie • Smart Village 	711 18	184,25	335,00

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Produkt/ beneficjenci/ operacje	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.10.11	Zalesianie gruntów rolnych	2500 ha	9,30	11,62
I.10.12	Tworzenie zadrzewień śródpolnych	1935 ha	4,80	6,00
I.10.13	Zakładanie systemów rolno-leśnych	4875 ha	4,80	6,00
I.10.14	Zwiększanie bioróżnorodności i odporności lasów prywatnych	11 350 ha	9,60	12,00
I.10.15	Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń	10 188	170,00	309,09
I.11	Premie dla młodych rolników	12 750	315,11	572,93
I.12.1	Dopłaty do składek ubezpieczenia zwierząt gospodarskich	29 031	27,45	49,91
I.12.2	Dofinansowanie Funduszy Wzajemnościowych	6	30,80	56,00
I.13.1	LEADER	x	389,68	708,51
I.13.2	Tworzenie i rozwój grup producentów rolnych i organizacji producentów	444	91,45	166,28
I.13.3	Promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności	94	20,33	36,97

Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń

W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne lub niematerialne mające na celu w szczególności:

1. zapewnienie bydłu **dostępu do środowiska zewnętrznego**, w tym poprzez:

- budowę lub przebudowę **wybiegów** (utwardzenie i ogrodzenie wybiegu oraz budowa lub przebudowa zbiorników na wodę gnojową z tych wybiegów),
- przygotowanie **wyposażenia pastwisk** umożliwiających bezwiewiowy wypas - zakup pastuchów (elektryzatorów) oraz budowę, przebudowę lub **zakup i montaż wodopojów**, w tym wodopojów mobilnych – gwarantujących zbiorowy dostęp zwierząt do wody na pastwisku – poidła grupowe,
- zakup **grupowych budek do odchowu cieląt** w wieku do 8 tyg. życia wraz z wygradzeniami,

2. **zwiększenie swobody ruchu dla lochy i prosiąt** poprzez budowę lub przebudowę lub zakup i montaż pojedynczych lub grupowych kojców dla loch w okresie porodu i odchowu prosiąt ssących, w tym źródeł miejscowego dogrzewania (maty, promienniki) dla prosiąt,

3. stworzenie **odpowiedniego mikroklimatu w budynkach inwentarskich**, w których utrzymywane jest bydło albo świny oraz poprawa higieny bydła, w tym poprzez:

- zakup i montaż zautomatyzowanych **instalacji poprawiających mikroklimat** w budynkach inwentarskich (schładzanie lub ogrzewanie), wraz z zasilaniem awaryjnym,
- zakup **systemów zarządzania stadem**, akcelerometrów z oprogramowaniem do zarządzania zdrowiem i dobrostanem krów w stadzie, zakup czujników mierzących co najmniej LKS, białko, tłuszcz w trakcie doju (wczesne wykrywanie subklinicznego mastitis oraz ketozy i alkalozy) z oprogramowaniem i znacznikami RFID do identyfikacji krów,
- zakup autonomicznych, samobieżnych urządzeń do czyszczenia podłóg (usuwania odchodów),
- zakup i montaż automatycznych czochradeł.

Średnia wielkość dotacji: **30 338,72** euro, wsparcie przewidziano dla **10 188** gospodarstw.

Premie dla młodych rolników

Beneficjent (wybrane wymagania)

- Prowadzenie, jako kierujący, działalności rolniczej w gospodarstwie o powierzchni użytków rolnych równej co najmniej **średniej wojewódzkiej lub krajowej** (tej niższej) **lub o wielkości ekonomicznej równej co najmniej 15 000 euro**;
- Powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa nie może przekraczać 300 ha, a jego wielkość ekonomiczna – 150 000 euro;
- Planowana dotacja **44 943,82** euro dla **12 750** młodych rolników

Premie dla młodych rolników

Beneficjent jest zobowiązany do osiągnięcia w wyniku realizacji biznesplanu wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa co najmniej o:

- **30%** w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 15 tys. euro i mniej niż **25 tys. euro**,
- **20%** w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 25 tys. euro i mniej niż **50 tys. euro**,
- **15%** w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 50 tys. euro i mniej niż **100 tys. euro**,
- **10%** w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 100 tys. euro i nie więcej niż **150 tys. euro**;
- osiągnięcia w wyniku realizacji biznesplanu wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa do poziomu **co najmniej 19 500 euro** – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta nie spełniało wymogu wyjściowej wielkości ekonomicznej;
- **utrzymania wielkości ekonomicznej** na zwiększonym, w co najmniej minimalnym wymaganym stopniu, poziomie oraz **utrzymania co najmniej 60-procentowego udziału przychodów uzyskiwanych w związku z prowadzoną w gospodarstwie rolnym działalnością rolniczą** we wszystkich przychodach beneficjenta przynajmniej - do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.

Interwencje II Filara WPR

Kod	Interwencja	Operacje/ beneficjenci/ projekty	Środki UE (EFRROW) w mln [EUR]	Środki publiczne ogółem w mln [EUR]
I.13.4	Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności	146	11,55	21,00
I.13.5	Współpraca Grup Operacyjnych EPI	209	59,95	109,00
I.13.6	Zobowiązania dla beneficjentów działania 9 Tworzenie grup producentów i organizacji producentów PROW 2014–2020, realizowane w ramach interwencji I 13.2. Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych.	227	12,50	22,72
I.13.7	Zobowiązania dla beneficjentów poddziałania 3.1 Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości PROW 2014–2020, realizowane w ramach interwencji I 13.4 Wsparcie uczestników unijnych i krajowych systemów jakości żywności	264	0,07	0,13
I.14.1	Doskonalenie zawodowe rolników (liczba osobodni)	125 000	18,54	33,71
I.14.2	Kompleksowe doradztwo rolnicze	x	75,09	136,53
I.14.3	Doskonalenie zawodowe kadr doradczych	23 558	4,84	8,79
I.14.4	Wsparcie gospodarstw demonstracyjnych	5 608	12,08	21,97
	Pomoc techniczna		187,00	340,00

Wnioski

1. Przyjęta w polskim PS dla WPR 2023-2027 definicja aktywnego rolnika nie wyklucza ze wsparcia „rolników” nie prowadzących *de facto* działalności rolniczej (tych którzy na podstawie umów ustnych wydzierżawili swoje gospodarstwa, ale nadal pobierają płatności bezpośrednie).
2. Przesunięcie 30 % środków z II filara WPR na zwiększenie płatności bezpośrednich spowodowało wzrost roli płatności z I filara do prawie 70% całości wsparcia.
3. Podstawowe wsparcie dochodów stanowi tylko 47,36 % bezpośredniego wsparcia dochodów rolników, a szacowana stawka wynosi zaledwie 118 EUR/ha.
4. Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów stanowiące 11,57% wsparcia największe znaczenie będzie miało w gospodarstwach do 30 ha, a mniejsze w gospodarstwach o powierzchni do 50 ha, zaś niewielkie (malejące wraz ze wzrostem powierzchni) w gospodarstwach 50-300 ha.
5. Przeznaczenie aż 25% całości środków na ekoschematy będzie odgrywać zasadniczą rolę w poziomie wsparcia wszystkich gospodarstw, a szczególnie większych i dużych:
 - 68% środków w ramach ekoschematów dotyczy produkcji roślinnej i ich wykorzystanie będzie odgrywać kluczową rolę w poziomie dopłat dla gospodarstw specjalizujących się w tej produkcji,
 - 32 % środków w ramach ekoschematów dotyczy produkcji zwierzęcej, a ich znaczenie będzie mniej powszechne – może dotyczyć około 20% pogłowia (wyrażonego w DJP) w Polsce, ale w przypadku niektórych gospodarstw może mieć istotne znaczenie.

Wnioski

6. Przeznaczenie 15% środków na wsparcie związane z produkcją powoduje, że mogą z niego znacząco skorzystać gospodarstwa prowadzące wybrane kierunki produkcji. Jednak przyjęte rozwiązania w niektórych przypadkach budzą wątpliwości.
7. Istotnemu zmniejszeniu w PS WPR 2023-2027 uległa kwota środków w II filarze WPR, co głównie ograniczyło możliwości wspierania działań nakierowanych na cele wsparcia modernizacyjnego (inwestycji w gospodarstwach rolnych) i cele rozwoju obszarów wiejskich.
8. Na uwagę zasługują interwencje, które odpowiadają na wyzwania EZŁ:
Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej, Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu oraz Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń.
9. Lepiej ukierunkowane zostały interwencje: *Premia dla młodych rolników i Rozwój małych gospodarstw*. Powinno to sprzyjać uzyskaniu lepszych i bardziej trwałych efektów wsparcia w zakresie tych interwencji.
10. Bez ukierunkowania nadal pozostała największa interwencja (angażująca prawie 20% środków z II filara WPR), czyli *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)*. Druga pod względem wielkości kwoty interwencja *Rolnictwo ekologiczne* powinna być ściśle monitorowana w zakresie poprawności i racjonalności wydatkowania środków oraz odpowiednio korygowana.

DZIĘKUJĘ

Odwiedź portal KSOW – <http://ksow.pl>

Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

